

Sabiedrības un iesaistīto institūciju iebildumi un priekšlikumi par izstrādāto "Gaisa piesārņojuma samazināšanas rīcības plānu 2019. – 2030. gadam"

Nr. p.k.	Iebilduma/priekšlikuma iesniedzējs	Ņemts vērā/ nav ņemts vērā	Pamatojums, ja iebildums/priekšlikums nav ņemts vērā
1.	<p>Latvijas Lielo pilsētu asociācija:</p> <p>1. Plāna projekta sadaļa "Esošā gaisa kvalitāte Latvijas pilsētās" sagatavota, ņemot vērā gaisa piesārņojuma monitoringa staciju datus, bet Plāna projektā iztrūkst analīzes attiecībā uz katras pilsētas ieguldījumu kopējā valsts piesārņojuma apjomā, nav arī sasaistes ar stacionāro piesārņojuma avotu emisijām. Līdz ar to iztrūkst arī secinājuma, kādu rezultātu nodrošinās konkrēti Plāna projektā ietvertie pasākumi. Piemēram, virkne pasākumu realizācija uzlikta uz vietējām pašvaldībām, izstrādājot saistošos noteikumus, taču nav skaidrs, kādu reālu piesārņojuma samazinājuma daļu to ieviešana nodrošinās.</p>	Sniegts skaidrojums	<p>Viens no plāna mērķiem ir samazināt kopējās valsts emisijas. Emisiju aprēķini rāda, ka mājsaimniecībās izmantotās apkures iekārtas, ir ļoti būtisks daļiņu PM₁₀ un daļiņu PM_{2,5}, kā arī galvenais benz(a)pirēna emisiju avots Latvijā. Arī Rīgā veiktais novērtējums parādīja, ka lielu daļu no daļiņu emisijām rada tieši mājsaimniecībās izmantotās apkures iekārtas. Plāna 3. pielikumā pievienotas arī kartes, kurās redzams, kurās pilsētās rodas lielākās emisijas. No kartēm redzams, ka tās ir Latvijas lielākās pilsētas.</p> <p>Tādēļ ir svarīgi Latvijas lielākajās pilsētās veikt papildus pasākumus mājsaimniecību radītā gaisa piesārņojuma samazināšanai. Uzskatām, ka šo pasākumu visefektīvāk veikt tieši pašvaldību līmenī. Emisiju aprēķinos, kas izstrādāti emisiju prognožu scenārijam ar papildus pasākumiem, iekļauts pieņēmums par jaunāku apkures tehnoloģiju izmantošanu</p>

			<p>mājsaimniecību sektorā, kas nevar īstenoties bez papildus pasākumu veikšanas un šo tehnoloģiju izmantošanas veicināšanas. Tādēļ pašvaldībām valsts līmeņa emisiju prognozēs ir novērtēts, ka bez papildus pasākumu veikšanai pašvaldību līmenī (kas iekļauti rīcības plānā) nav iespējams panākt gaisa kvalitātes uzlabošanu un Latvijai noteikto emisiju mērķu sasniegšanu.</p> <p>VARAM rīcībā nav informācijas par galvenajiem piesārņojuma avotiem Latvijas lielākajās pilsētās (izņemot Rīgu, kur pašvaldība ir veikusi detalizētu izvērtējumu un apzinājusi galvenos piesārņojuma avotus Rīgā). MK noteikumi Nr. 1290 "Noteikumi par gaisa kvalitāti" nosaka, ka šādu izvērtējumu veic pašvaldības, veicot rīcības plānu izstrādi, tādēļ pie rīcībām ir iekļauts pasākums, kas paredz, ka arī Liepājā būtu jāveic šāds novērtējums un jānosaka galvenie piesārņojuma avoti.</p>
2.	<p>Latvijas Lielo pilsētu asociācija:</p> <p>2. Kopumā Plāna projekta realizēšanas lielākais slogs uzlikts uz pašvaldībām. Apkopojot Plāna projektā noteikto attiecībā uz pašvaldībām, secināms, ka pašvaldībām bijis jāveic šādi uzdevumi:</p>	Sniegts skaidrojums	Plāna 8. sadaļā iekļauti daudzi pasākumi, kas būtu jāveic arī valsts līmenī. VARAM un tās padotības un pakļautības iestādes noteiktas kā atbildīgās vai kā līdzatbildīgās par 25

	<ol style="list-style-type: none"> 1) izveidot pašvaldību mājsaimniecības sektora sadedzināšanas iekārtu reģistru un apkopot tajā informāciju par pašvaldībās esošajām apkures iekārtām, tajās izmantoto kurināmo un iekārtu vecumu; 2) veikt reģistrā iekļaujamo mājsaimniecību sadedzināšanas iekārtu inspekciju (novērtējumu); 3) sagatavot pašvaldību saistošos noteikumus mājsaimniecību radītā piesārņojuma ierobežošanai; 4) veikt izvērtējumu par galvenajiem gaisa piesārņojuma avotiem un gaisa kvalitātes pārsniegumiem un izstrādāt rīcības plānu koncentrācijas samazināšanai (2020. gada 1. pusgads); 5) izstrādāt pašvaldību saistošos noteikumus, kas nosaka, kuras teritorijas jānosaka centralizētās siltumapgādes izmantošanas prioritāte (2021. gada 2. pusgads); 6) izvērtēt nodokļu, piemēram, nekustamā īpašuma nodokļa, sloga samazināšanas iespējas mājsaimniecībām centralizētās siltumapgādes pieslēgumu veicināšanai. <p>Rezultātā LLPA nesaskata VARAM un tās padotībā un pakļautībā esošo iestāžu lomu Gaisa piesārņojuma samazināšanas rīcības plānā 2019. — 2030. gadam ieviešanas nodrošināšanā.</p>		plānā adresēto pasākumu īstenošanu.
3.	<p>Latvijas Lielo pilsētu asociācija:</p> <p>3. Lai arī iekļauts pasākums, kas paredz izstrādāt normatīvo aktu, kas ļautu pašvaldībām realizēt virkni pasākumu (3.3.,3.5.,3.7.), tostarp mājsaimniecību sektorā sadedzināšanas reģistra izveidošana, LLPA uzskata, ka tas būs nesamērojams slogs pašvaldībām, pie tam nav skaidrs, kādu rezultātu tas nodrošinās.</p>	Daļēji ņemts vērā	<p>VARAM ir plānā iekļāvusi šādus pasākumus, kas palīdzētu pašvaldībām realizēt plānā noteiktos uzdevumus:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Izstrādāt vadlīnijas, kurās sniegts metodiskais pamats pašvaldību saistošo noteikumu izstrādei

<p>3.1. Attiecībā uz rīcības virzienu par emisiju samazināšanu no sadedzināšanas iekārtām mājsaimniecību sektorā, kur paredzēts izveidot pašvaldību reģistru un apkopot tajā informāciju par pašvaldībās esošajam apkures iekārtām, tajās izmantoto kurināmo un iekārtu vecumu, LLPA norāda, ka šobrīd pašvaldībām nav pamata veikt šādas darbības. Pašvaldībām nepieciešams deleģējums no valsts šāda reģistra izveidei (līdzīgi kā decentralizēto kanalizācijas sistēmu gadījumā). Nepieciešams normatīvais regulējums, veicot izmaiņas vai nu likumā “Par piesārņojumu” vai Ministru kabineta noteikumos par gaisa kvalitāti, nosakot, ka ikvienai mājsaimniecībai ir <i>pienākums iekļauties gaisa kvalitātes</i> normatīvu ievērošanas nodrošināšanā, ziņot par savas mājsaimniecības izmantoto apkures veidu un sadedzināšanas iekārtas jaudu.</p> <p>LLPA uzskata, ka noteiktais termiņš (viens gads) uzdevuma izpildei ir nesamērīgi mazs. Reģistra izveide iespējama tikai pēc attiecīgu grozījumu veikšanas normatīvajos aktos, bet jebkurā gadījumā jāvērtē pašvaldības cilvēkresursu kapacitāte.</p> <p>3.2. Attiecībā uz pašvaldību saistošajiem noteikumiem mājsaimniecību radītā piesārņojuma ierobežošanai, LLPA vērs uzmanību, ka, lai izstrādātu pašvaldības saistošos noteikumus, kas nosaka centralizētās siltumapgādes izmantošanu, nepieciešams:</p> <ul style="list-style-type: none"> • veikt pētījumu vai esošo monitoringa datu detalizētu analīzi, kas parāda mājsaimniecību būtisko devumu gaisa kvalitātes normatīvu pārsniegumos; • veikt grozījumus Enerģētikas likumā, kur 50. pants nosaka, ka ēku un būvju īpašniekiem ir tiesības izvēlēties izdevīgāko siltumapgādes veidu. <p>LLPA uzskata, ka šīs rīcības izpilde radīs pašvaldībai būtisku</p>		<p>saistībā ar centralizētās siltumapgādes sistēmas un tādu AER, kas nerada gaisu piesārņojošo vielu emisijas izmantošanas veicināšanu.</p> <p>- Veikt izvērtējumu par nepieciešamajām izmaiņām normatīvajos aktos un nepieciešamības gadījumā <u>veikt grozījumus normatīvajos aktos</u>, kas ļautu pašvaldībām īstenot plāna 3.3., 3.5. un 3.7.punktā ietvertos pasākumus (piemēram, reģistra izveide un pašvaldību saistošo noteikumu izstrāde par siltumapgādes veida izvēli).</p> <p>Lai samazinātu ļoti būtiska emisiju avota – mājsaimniecībās izmantoto apkures iekārtu radītās emisijas, pašvaldību līmenī var netikt papildus prasības teritorijām, kurās būtu jāpieslēdzas centralizētajai apkurei, kā arī prasības jaunu iekārtu uzstādīšanai un esošo nomaiņai. Bez šādu pasākumu veikšanas nav iespējams samazināt apkures iekārtu radītās emisijas. Šādu prasību noteikšana un kontrole nav iespējama, nezinot kāda ir reālā situācija konkrētajā pašvaldībā.</p>
---	--	--

<p>finansiālu un darba apjoma pieaugumu, būtu jāveido atsevišķa struktūrvienība ar jaunām štata vietām.</p>		<p>Plāns galvenokārt, nosaka papildus uzdevumus tām pašvaldībām (piemēram, Rīgai, Liepājai un Rēzeknei), kurās jau šobrīd tiek pārsniegts PVO atļautais emisiju līmenis un līdz ar to gaisa piesārņojums rada negatīvu ietekmi uz pilsētās dzīvojošo iedzīvotāju veselību. Tādēļ plānā piedāvāti iespējamie risinājumi.</p> <p>Turklāt, lai pašvaldības varētu izstrādāt plānošanas dokumentus (enerģētikas politikas attīstības, gaisa kvalitātes uzlabošanas plānus) un pieņemt pamatotus lēmumus, tām būtu nepieciešama informācija par enerģijas patēriņiem un enerģijas iegūšanai izmantotajām iekārtām.</p> <p>VARAM precizējusi noteiktos termiņus un pagarinājusi reģistra izveidei iepriekš noteikto līdz pusotram gadam pēc likuma grozījumu spēkā stāšanās.</p> <p>Nav saprotamas kādā veidā pašvaldības plāno risināt to pilsētās esošos gaisa kvalitātes jautājumus un nodrošināt Satversmē garantētās tiesības dzīvot kvalitatīvā vidē un</p>
---	--	---

			nodrošināt cilvēku veselības aizsardzībai atbilstošu gaisa kvalitāti savas pilsētas teritorijā.
4.	<p>Latvijas Lielo pilsētu asociācija:</p> <p>4. Saistībā ar daļiņu PM piesārņojumu un nepieciešamību izstrādāt nosacījumus, kuri veicina daļiņu PM₁₀ emisiju samazināšanu Eiropas Savienības fondu līdzfinansētajās atbalsta programmas VARAM norāda, ka ir pārsniegti benz(a)pirēna, daļiņu PM₁₀ un PM_{2,5} augšējie piesārņojuma novērtēšanas sliekšņi.</p> <p>Attiecībā uz PM piesārņojumu LLPA vērš uzmanību, ka iedzīvotājiem lielākas neērtības rada, nevis daļiņas PM₁₀ un PM_{2,5}, bet gan “lielās” putekļu daļiņas virs 10 mikroniem. Latvijas normatīvajā regulējuma ir pārņemtas Gaisa kvalitātes direktīvā 2008/50/EK noteiktās obligātās pamatprasības, bet nav izmantota iespēja noteikt stingrākas prasības, kā tas tika darīts vairākās Eiropas un EEZ valstīs.</p> <p>Līdz ar to LLPA uzskata, ka valstij vajadzētu šādas iespējas izmantot, nosakot nepieciešamos normatīvus kopējām putekļu daļiņām (TSP angl.), noteikt putekļu daļiņām trauksmes līmeņus, kā arī paredzēt, ka neatkarīgi no tā, kādi normatīvie lielumi tiks pieņemti, tie jāpārskata ik pēc 5 gadiem un jāņem vērā aktuālākie PM₁₀ un PM_{2,5} pētījumi. Piemēram, nav skaidrs, vai Plāna projekta veidošanā izmantots 2014. gada izstrādātā Valsts rīcības programma, lai samazinātu smalko daļiņu PM_{2,5} emisiju valstī un to radīto negatīvo ietekmi uz cilvēku veselību un citi līdz šim veiktie pētījumi (LVGMC).</p>	<p>Nav ņemts vērā</p>	<p>Nav skaidrs kāds ir pamatojums šādiem secinājumiem.</p> <p>Lūdzam skatīt Pasaules Veselības organizācijas (PVO) veiktos zinātniskos pētījumus: https://www.who.int/en/news-room/fact-sheets/detail/ambient-(outdoor)-air-quality-and-health, kā arī Veselības inspekcijas mājaslapā pieejamo informāciju: "Veselības efekti – PM₁₀ un PM_{2,5} t.s. ieelpojamās daļiņas var nonākt elpošanas orgānu sistēmas krūšu daļā – īslaicīgā un ilglaicīgā iedarbība uz veselību ietver šādus rādītājus:</p> <ul style="list-style-type: none"> • saslimstību ar elpošanas orgānu un sirds-asinsvadu slimībām (astmas pastiprināšanos, elpceļu slimības, biežāka atrašanās slimnīcās u.c.) • mirstību (sirds-asinsvadu slimības, elpošanas sistēmas slimības, plaušu vēzis) <p>Saistībā ar mirstību un ilglaicīgo iedarbību – PM_{2,5} ir uzskatāms par būtiskāku riska faktoru nekā PM₁₀. Mirstība no visiem nāves cēloņiem</p>

			<p>pieaug par 0,2-0,6% saistībā ar $10 \mu\text{g}/\text{m}^3$ PM_{10} (2,5-10μm) iedarbību, bet ilgtermiņa $\text{PM}_{2,5}$ iedarbība ir saistīta ar sirds – plaušu slimību mirstības riska pieaugumu par 6-13% - $10 \mu\text{g}/\text{m}^3$.</p> <p>Latvijas normatīvais regulējums balstās uz PVO veiktajiem zinātniskajiem pētījumiem, kas veikti ilgu gadu garumā. Latvijas līmenī šādi veselības ietekmes pētījumi un pierādījumi par kopējo putekļu radīto ietekmi uz veselību nav veikti, tādēļ šobrīd neredzam pamatu veikt šādus grozījumus.</p>
5.	<p>Latvijas Lielo pilsētu asociācija:</p> <p>5. Attiecībā uz monitoringa stacijām LLPA vērš uzmanību uz to, lai korekti spriestu par pilsētā radušos piesārņojumu, būtu nepieciešamas vismaz trīs stacijas - divas ārpus pilsētas (ņemot vērā valdošos vējus) un viena pilsētas teritorijā, lai tādējādi izslēgtu dabisko piesārņojumu un to piesārņojuma daļu, kas rodas ārpus pilsētas.</p>	Nav ņemts vērā	<p>VARAM 2019. gada laikā plāno veikt esošā monitoringa tīkla modernizēšanu, aizstājot esošās stacijas ar jaunām. Tai pašā laikā ņemot vērā, ka monitoringa izmaksas ir ievērojamas, tad valsts var nodrošināt tikai normatīvajos aktos noteikto minimāli nepieciešamo monitoringa staciju skaitu. Ja pašvaldība uzskata, ka būtu jāuzstāda lielāks staciju skaits, tad neviens normatīvais akts neliedz. Atbilstoši esošajam normatīvajam regulējumam pašvaldība var nepieciešamības gadījumā veikt papildus mērījumus.</p>
6.	<p>Latvijas Lielo pilsētu asociācija:</p>	Daļēji ņemts vērā	<p>VARAM ir pagarinājusi vairāku plānā</p>

<p>6. Papildus norādām, ka attiecībā uz Plāna projekta astotās sadaļas “Plānotās politikas un rīcības”:</p> <ul style="list-style-type: none"> - 1.7. rīcības virzienu “Ostu terminālu radītā piesārņojuma samazināšana”, kur kā līdzatbildīgā institūcija norādīta Rīgas dome, LLPA norada, ka kravas izgarojumu emisijas kontroles sistēmas uzstādīs piesārņojošo darbību veicēji, bet kontroli, vai ievērotas likuma prasības, veiks VVD. Līgums precizēt, ka Rīgas dome var būt līdzatbildīgā par šī punkta izpildi; - 9.2. rīcības virzienu Rīgas domei jau ir izstrādāts Rīgas domes saistošo noteikumu projekts "Par gaisa piesārņojuma teritoriālo zonējumu”, kas šobrīd atrodas saskaņošanas procesā. Saistošie noteikumi tiks papildināti ar atjaunotajām zonu kartēm, ņemot vērā piesardzības un izvērtēšanas principu, paredzot stingrākas prasības tajās teritorijās, kuras slāpekļa dioksīda NO₂ un daļiņu PM₁₀ gada vidējā koncentrācija tuvojas robežlielumam un pārsniedz šīm vielām noteiktos augšējos piesārņojuma novērtēšanas sliekšņus; - 9.3. rīcības virzienu tā īstenošanai noteiktajam termiņam ir jābūt garākam, lai varētu runāt par esošo iekārtu nomaiņu, vispirms būtu jāizveido sadedzināšanas iekārtu reģistrs; - 9.3. rīcības virzienu iespējams realizēt tikai pēc reģistra izveides un jābūt arī finansiālajam atbalstam no valsts puses, tādējādi noteiktajam izpildes termiņam noteikti ir jābūt garākam; - 9.6. rīcības virzienu tā īstenošanai noteiktajam termiņam ir jābūt garākam un iekārtu kontroli būs iespējams veikt tikai pēc sadedzināšanas iekārtu reģistra izveides; - 9.7. rīcības virzienu - lai veiktu kontroli, iekārtas vispirms ir jāapzina t.i. vispirms ir jāizveido sadedzināšanas iekārtu reģistrs; 		<p>iekļauto pasākumu izpildes termiņus.</p>
---	--	---

	<p>jaunajām iekārtām šo aizliegumu var piemērot ātrāk un vienkāršāk.</p> <p>Ņemot vērā minēto, LLPA aicina pārskatīt Plāna projektu un to precizēt, tai skaita iekļaut Plāna projektā detalizētu normatīvo regulējumu attiecībā uz daļiņām izstrādi, izskatīt iespēju veikt citus nepieciešamos precizējumus tiesiskajos aktos, kā arī veikt izmaiņas gaisa kvalitātes monitoringa staciju izvietojumā un darbībā.</p>		
7.	<p>Biedrība "Latvijas siltumuzņēmumu asociācija":</p> <p>LSUA atzinīgi vērtē Rīcības plāna 8.nodaļā "Plānotās politikas un rīcības" aprakstītos pasākumus mērķa sasniegšanai, tomēr attiecībā uz centralizētās siltumapgādes nozarē veicamajiem pasākumiem vēlamies izteikt sekojošus ierosinājumus redakcijas pilnveidošanai:</p> <p>LSUA uzskata, ka liela nozīme Centralizētās siltumapgādes izmantošanas/ pieslēgumu veicināšanai, ir pašvaldību saistošo noteikumu izstrāde par siltumapgādes veida izvēli, tajos paredzot, ka pieslēgšanās lokālajiem siltuma avotiem/ lokālo siltuma avotu izveide ir pieļaujama tikai gadījumos, kad pieslēgšanās centralizētajai siltumapgādei nav iespējama tehniski, savukārt, ja nav iespējams veidot pieslēgumus centralizētajiem vai lokālajiem siltuma avotiem, atbalstāma ir tādu tehnoloģiju izmantošana, kas nerada gaisu piesārņojošu vielu emisijas.</p>	Nemts vērā	
8.	<p>Biedrība "Latvijas siltumuzņēmumu asociācija":</p> <p>Savukārt ieteikumus un labojumus par emisiju robežvērtību un citu vides prasību aktualizēšanu iekārtām ar jaudu zem 1 MW, kas netiek regulēti ar ES tiesību aktiem, mūsuprāt, lietderīgi būtu sniegt katra pasākuma īstenošanas laikā, t.i. tad, kad ir iespējams ir pieejami faktiskie dati jaunās robežvērtības ietekmes izvērtēšanai.</p>	Nav ņemts vērā	<p>Norādām, ka šobrīd spēkā esošais regulējums un nacionālā līmenī noteiktās emisiju robežvērtības iekārtām zem 1 MW ir novecojušas un neatbilst mūsdienu situācijai un pieejamajām tehnoloģijām, jo noteiktas pirms 15 gadiem. Ņemot</p>

	Kopumā LSUA atzinīgi vērtē izstrādāto rīcības plānu un tā 8.nodaļā ietvertos pasākumus.		vērā, ka VARAM saņem sūdzības par šādas jaudas katlu māju radītajām emisijām, tad nepieciešams aktualizēt esošo regulējumu un noteikt mūsdienām atbilstošas vides prasības.
9.	<p>Biedrība "Zaļā brīvība": Galvenā atziņa par Gaisa rīcības plānu:</p> <p><i>Tiek plānoti pasākumi, kuru īstenošana būtu liels ieguvums sabiedrībai, ne tikai gaisa kvalitātes uzlabošanas jomā, tomēr datu detalizācija un paredzētās rīcības nav pietiekami, lai ātrā laikā palīdzētu gaisa piesārņojuma visvairāk skartajiem iedzīvotājiem konkrētās vietās visā Latvijā.</i></p>	Daļēji ņemts vērā	Ņemot vērā daudzās saņemtās sūdzības par ostu terminālu radītajām putekļu emisijām un šīs problēmas aktualitāti, plāns papildināts ar pasākumu, kas paredz izvērtēt, kādas papildus prasības būtu iespējams noteikt ostas termināliem, lai samazinātu to radītās putekļu emisijas.
10.	<p>Biedrība "Zaļā brīvība": Modelēšanas loma gaisa kvalitātes pārvaldībā arvien pieaug, tomēr labi zināma problēma Latvijā ir ļoti mazais novērojumu staciju skaits. Neatkarīgi no novērojumu metodēm un projekciju aprēķiniem plānā piedāvātajiem risinājumiem ir jābūt vienlīdzīgiem attiecībā pret visu valsts teritoriju un iedzīvotājiem.</p> <p>Šis ir galvenais arguments, kāpēc ieteikumu atslēgas vārds ir "telpiskais taisnīgums". Ja ar sociālo taisnīgumu saprot indivīdu savstarpējās attiecības un pieeju resursiem, tad telpiskais taisnīgums vērtē atšķirības dažādos novietojumos un to ietekmi uz vienlīdzīgām tiesībām. Mūsu iespējas izvēlēties dzīves, darba un citas vietas atkarībā no gaisa kvalitātes ir pakārtotas ekonomiskajai brīvībai un ierobežojumiem. Tāpēc apzinoties piesārņojuma nevienmērīgo izplatību, aktuāli ir vairāki jautājumi: cik atbilstoši ir dati attiecībā pret situāciju telpā; kādām izmaiņām būtu piešķirama prioritāte konkrētos novietojumos; kādas ir cilvēku iespējas un līdzekļi</p>		

	izvairīties no piesārņojuma; kā ģeogrāfiski izpaudīsies pasākumu ietekme attiecībā pret dažādām teritorijām un iedzīvotāju grupām.		
11.	<p>Biedrība "Zaļā brīvība":</p> <p>Gaisa rīcības plāna kopsavilkumā VARAM raksta :</p> <p><i>“Plāns izstrādāts, lai samazinātu gaisa piesārņojuma radīto negatīvo ietekmi uz vidi un cilvēku veselību, kā arī samazinātu izmaksas un zaudēto darba laiku, ko veselības problēmu un ārstu apmeklējumu dēļ rada gaisa piesārņojums.”</i></p> <p>Teikuma otrā daļa var labi paust darba devēju priekšstatu, raizējoties par darbaspēka produktivitāti: jo tīrāks gaiss, jo mazāk slimību. Tomēr tas ir pārāk vienkāršots apgalvojums dokumentam, kurā iekļautie pasākumi veselības aprūpes sektoru tieši neskar vispār. Plānā nav datu nedz par medicīnisku konsultāciju izmaksām, nedz laiku un tā vērtību saistībā ar diagnozēm, kuras ārsti varētu noteikt, kā iemeslu minot gaisa piesārņojumu. Iespējams, ir tieši otrādi: ir laiks sākt strādāt mazāk un brīvāk, kā arī ieguldīt vairāk veselības aprūpē un konsultācijās ar citiem speciālistiem.</p> <p>Lai skaidrotu Gaisa rīcības plāna izstrādes nolūku, galvenais ir mērķis iegūt precīzu informāciju par gaisa piesārņojumu lēmumu pieņemšanai. Otrais droši vien ir nepieciešamība attīstīt pilsoniskās novērojumu metodes, jo mērījumu rezultāti arvien vairāk tiks pielietoti, lai panāktu pārmaiņas vietējā mērogā un vidē, piemēram, ierobežotu auto plūsmu vai atrastu novietojumu jauniem kokiem. Dati par “gaisa telpu” tiek arvien vairāk izmantoti pilsētu un ainavu plānošanā. Tāpat kā klimata pārmaiņām arī gaisa piesārņojumam ir gan tā mazināšanas, gan pielāgošanās pasākumi, kuri parasti iztrūkst tieši novecojošos mājokļos un</p>	Daļēji ņemts vērā	Plāns papildināts ar papildus pasākumu, kas paredz veikt izpēti par gaisa piesārņojuma radītajām veselības ietekmēm Latvijas lielākajās pilsētās.

	darbavietās, kā arī publiskās iestādēs (piemēram, apstādījumi, darba ritms, interjers, ventilācija, apdares materiāli, tīrīšanas līdzekļi).		
12.	<p>Biedrība "Zaļā brīvība":</p> <p>CSDD dati liecina, ka kopš 2018. gada ir noticis straujš elektroauto skaita pieaugums – šobrīd to ir gandrīz 500. Taču transporta līdzekļu kopā Latvijā ir ap 800 000. Tāpēc mērogs autoparka nomainībai šķiet neatbilstošs problēmas apjomam. Drīzāk pilsētu izplešanās, īpaši jaunu dzīvojamo māju un komercplatību būvniecība piepilsētā, ir viens no gaisa piesārņojuma problēmu cēloņiem. Daži tūkstoti elektroauto nemainīs situāciju, ja plūsmas paliks tās pašas, pieaugot pieprasījumam pēc automobilizācijas.</p>	Sniegts skaidrojums	<p>VARAM nav iespējams ietekmēt būvniecības procesus dažādās pašvaldībās. Šo procesu var ietekmēt pašvaldība, izstrādājot teritorijas plānošanas attīstības dokumentus.</p> <p>Skaidrojam, ka plāna 8.sadaļas ceturtais rīcības virziens paredz, ka SM šī gada laikā aktualizēs spēkā esošo "Alternatīvo degvielu attīstības plānu 2018.-2020. gadam". Līdz ar to šajā plānā būs iespējams paredzēt papildus risinājumus elektroauto izmantošanas veicināšanai.</p>
13.	<p>Liepājas vides aizsardzības iniciatīvas grupa (Kristīne Dzelme):</p> <p>1) Līdz 2021.g. veikt izmaiņas Ministru kabineta (turpmāk - MK) noteikumos Nr.1082 - <i>Kārtība, kādā piesakāmas A, B un C kategorijas piesārņojošas darbības un izsniedzamas atļaujas A un B kategorijas piesārņojošo darbību veikšanai</i>, nosakot, ka uzņēmumiem, kuri pieprasa izsniegt A kategorija piesārņojošās darbības atļaujas, obligāti jāveic gaisa kvalitātes monitorings, uzstādot monitoringa ierīces atbilstoši 2009. gada Ministru kabineta noteikumu Nr. 1290 <i>Noteikumi par gaisa kvalitāti 11. pielikuma 3.punktam</i>, un dati tiek pārraidīti tiešsaistē, ar to saprotot iespēju datu sekošanai līdz noteiktā laikā periodā, nevis gūt vidējos statistiskos diennakts datus, kā tas notiek pašreiz (sk. -</p>	Daļēji ņemts vērā	<p>Skaidrojam, ka ostas termināli atbilstoši Ministru kabineta 2010.gada 30.novembra noteikumu Nr.1082 "Kārtība, kādā piesakāmas A, B un C kategorijas piesārņojošas darbības un izsniedzamas atļaujas A un B kategorijas piesārņojošo darbību veikšanai" (turpmāk – MK noteikumi 1082) prasībām tiek klasificēti kā B kategorijas piesārņojošā darbība un tiem jāsaņem B kategorijas atļauja.</p> <p>Uzskatām, ka jau spēkā esošais regulējums, kas ietverts likumā "Par</p>

<p>http://www.vvd.gov.lv/kontrole/puteklu-monitorings/ .</p> <p>Pamatojums: Līdzšinējā pieredze, piedaloties sabiedriskās apspriešanās 2017., 2018.g., Liepājas pilsētā, 2019.g. 14.martā tiesas procesā Rīgā, Administratīvā Abgabaltiesā, kas norisinājās starp AS „Sātiņi Energo LM” un Saldus aizsardzības biedrību, kā arī sekojot līdzi Liepājas reģionālās vides pārvaldes (turpmāk – VVD) izsniegtajām A un B kategorijas piesārņojošās darbības atļaujām, kurās komersanti, izmantojot gaisa piesārņojuma izkliedes modelēšanas programmas, ne reizi nenorāda uz iespējamo piesārņojumu (faktiski nepieļauj to rašanos). Taču realitātē, veicot konkrētas darbības, tiek radīts piesārņojums, pārkāpjot atļaujās noteiktos nosacījumus (piem. uzglabātie kravu daudzumi; vēja ātrums pie, kura nav pieļaujami beramkraušanas darbi; aspirācijas sistēmu uzstādīšanas termiņu neievērošana; atvērto beramkravu augstumi neatbilst atļaujās norādītajiem lielumiem, anemometru nelietošana uz portālceltņiem u.c.). Par to liecina liepājnieku gadiem ilgā cīņa ar vides piesārņojumu Liepājas pilsētā, kuru VVD Liepājas reģionālā pārvalde (klātienē diskutējot) nevarot pietiekami uzraudzīt nepietiekamu resursu, kapacitātes dēļ, kā arī tāpēc, ka komersantus pārstāvot profesionāla juristu komanda. Arī obligāta, vai periodiska monitoringa iekārtu prasību uzstādīšana paaugstināta riska zonās, vai piesārņojuma gadījumā piesārņojuma savākšanu, tā struktūras noteikšana sertificētā laboratorijā, kas nav atrunāta likumdošanā, rada situāciju, kurā visbiežāk sabiedrības rīcībā nav pierādāmi dati, kas varētu liecināt par piesārņojuma veidu un rašanās avotu. Savukārt pašvaldība, kura arī sniedz viedokli par A, B, C atļauju izsniegšanu, piesārņojuma jautājumu atsakās risināt, nosakot to, kā VVD prioritāti, kaut gan LR likumdošana neliedz ne vienai no valsts, vai pašvaldību institūcijām veikt informācijas</p>		<p>piesārņojumu" un MK noteikumiem Nr.1082 pieļauj B kategorijas piesārņojošās darbības atļaujā iekļaut konkrētas prasības piesārņojuma samazināšanai. Piemēram, Vides aizsardzības likuma 3. panta pirmās daļas 3.punktā noteikts novēršanas princips (<i>novēršanas princips — persona, cik iespējams, novērš piesārņojuma un citu videi vai cilvēku veselībai kaitīgu ietekmju rašanos, bet, ja tas nav iespējams, novērš to izplatīšanos un negatīvās sekas</i>), kā arī likuma “Par piesārņojumu” 5. panta 1.punktā minēts par nepieciešamiem piesardzības pasākumiem, kurā noteikts, ka <i>“operators, kā arī atbildīgās valsts un pašvaldību institūcijas veic nepieciešamos piesardzības pasākumus, lai novērstu vai, ja tas nav iespējams, samazinātu vides piesārņošanu vai tās risku, kā arī avāriju risku”</i>.</p> <p>Lai noteikto pamatotas prasības ostu termināļu radītā putekļu piesārņojuma samazināšanai, būtu nepieciešams veikt izpēti par iespējamajām prasībām, ko varētu izvirzīt termināļiem, lai samazinātu to radīto gaisa piesārņojumu un radīto negatīvo ietekmi uz cilvēku veselību, tādēļ</p>
---	--	--

	apmaiņu, pieprasīt informāciju, vai savstarpēji sadarboties, ievērojot labas pārvaldības principus.		
14.	<p>Liepājas vides aizsardzības iniciatīvas grupa (Kristīne Dzelme):</p> <p>2) Līdz 2021. g. veikt izmaiņas Ministru kabineta noteikumos Nr.1082 - <i>Kārtība, kādā piesakāmas A, B un C kategorijas piesārņojošas darbības un izsniedzamas atļaujas A un B kategorijas piesārņojošo darbību veikšanai</i>, papildināt 63.1.p. nosakot, ka A, B kategorijas piesārņojošās darbības atļaujas tiek pārskatītas ik pēc pieciem gadiem, ja ikgadējais sūdzību skaits par atļauju saņēmušo komersantu pārsniedz 24 reizes (vidēji divas reizes mēnesī) gadā, vai komersants saņēmis Valsts vides dienesta (VVD) uzliktu sodu saskaņā ar Administratīvā pārkāpuma kodeksu, 2 (divas) reizes gadā.</p>		<p>VARAM ir iekļāvis plāna projekta 8. sadaļa jaunu pasākumu Nr.1.8. "Veikt izvērtējumu par īpašu vides prasību noteikšanu ostas termināliem, lai samazinātu putekļu emisijas.". Šī izvērtējuma ietvaros būs iespējams apsvērt arī Liepājas vides aizsardzības iniciatīvas grupa (Kristīne Dzelme) ierosinātās izmaiņu iekļaušanu normatīvajos aktos.</p> <p>Tai pašā laikā būtu nepieciešams stiprināt VVD kapacitāti, lai nodrošinātu efektīvāku normatīvajos aktos noteikto prasību izpildes kontroli un atbilstošu atļaujas nosacījumu izvirzīšanu.</p>
15.	<p>Liepājas vides aizsardzības iniciatīvas grupa (Kristīne Dzelme):</p> <p>3) Līdz 2021. g. veikt izmaiņas Ministru kabineta noteikumos Nr.1082 - <i>Kārtība, kādā piesakāmas A, B un C kategorijas piesārņojošas darbības un izsniedzamas atļaujas A un B kategorijas piesārņojošo darbību veikšanai</i>, noteikt atvērtu beramkravu laukumos maksimālo beramkravu augstumu, ņemot vērā valdošo vēju virzienu un attālumu līdz tuvākai apdzīvotai vietai, maksimāli samazinot putekļu un smalko daļiņu izplatīšanos ārpus uzņēmuma darbības zonas.</p> <p>Pamatojums: 2018. gada divpadsmit mēnešos Liepājas ostā pārkrautas 7 537 593.46 tonnas dažādu kravu, tai skaitā: 5 731.1 tūkst. beramkravas, 1374.4 tūkst. ģenerālkraavas, 432.1 tūkst. lejamkravas. Antracīts, šķelda, kas ostā tiek uzglabāts atklātā veidā</p>		<p>Attiecībā uz monitoringa veikšanu un VVD kapacitātes stiprināšanu plāna 8.sadaļas 1.5. pasākums paredz Stiprināt Valsts vides dienesta kapacitāti un veikt efektīvāku piesārņojošo darbību radīto emisiju kontroli. Šī pasākuma ietvaros plānots veikt šādas darbības:</p> <p>1) līdzšinējās VVD darbības izvērtējums un jaunu risinājumu izstrāde VVD kapacitātes stiprināšanai un efektīvākas darbības nodrošināšanai;</p>

	<p>un kuru apjomi pēdējos gados strauji aug, rada vides piesārņojumu ne tikai dzīvojamā fondā, bet Ziemeļu priekšpilsētas kapsētā. Šobrīd SIA LSEZ “<i>Ekers Stividoris LP</i>” ir vienīgais komersants, kuram B kategorijas piesārņojošās darbības atļaujā ir norādīts pieļaujamais antracīta augstums (13 m), par kuru VVD, kā atļaujas izsniedzējs nezināja, un nav veicis pārbaudi, vai kaudžu augstumi atbilst atļaujā norādītajam. Savukārt pārrunās ar LSEZ ostas pārvaldi, nākas secināt, ka komersantiem nevar likt pildīt saistības, kuras nav norādītas izsniegtajās piesārņojošās darbības atļaujās.</p>		<p>2) nodrošināts finansējums papildus valsts mērījumu veikšanai akreditētā laboratorijā dažādu piesārņojošo darbību (izņemot sadedzināšanas iekārtu) darbības kontrolei (katru gadu veikti ap 100 iekārtu radīto emisiju mērījumi tām gaisu piesārņojošajām vielām, kurām noteikti robežlielumi vai emisiju limiti).</p>
16.	<p>Liepājas vides aizsardzības iniciatīvas grupa (Kristīne Dzelme):</p> <p>4) Līdz 2021.g. veikt izmaiņas Ministru kabineta noteikumos Nr.1082 - <i>Kārtība, kādā piesakāmas A, B un C kategorijas piesārņojošās darbības un izsniedzamas atļaujas A un B kategorijas piesārņojošo darbību veikšanai</i>, nosakot - komersantiem, kuri B kategorijas piesārņojošās darbības atļauju vēlas aizstāt ar A kategorijas atļauju, izstrādājot IVN ziņojumu, veiktos gaisa piesārņojuma izkliedes aprēķinus ar matemātiskās modelēšanas metodēm definēt, kā informatīva, salīdzinoša rakstura datus, tā vietā nosakot monitoringa iekārtas uzstādīšanu un atļaujas izsniegšanu periodu uz vienu gadu, kurā laikā VVD veic regulāru pārraudzību, datu analizēšanu, salīdzināšanu ar modelēšanas rezultātā iegūtajiem, tādējādi gūstot pilnīgu informāciju par sākotnējās informācijas patiesumu, kā arī nepieciešamības gadījumā izvirzot papildus prasības.</p> <p>Pamatojums: <i>Likums par piesārņojumu</i> 13 p.(3) nosaka - <i>Vides aizsardzības institūcijas, pieņemot lēmumu par atļaujas izsniegšanu un izstrādājot labāko pieejamo tehnisko paņēmieni izmantošanas</i></p>		

	<p><u>nosacījumus, kā arī kontrolējot piesārņojošu darbību, ņem vērā noteiktos mērķlielumus.</u></p> <p><u>Šī paša likuma 13.p.(4) nosaka - Operators, veicot piesārņojošu darbību, ierobežo emisiju, lai tā nepārsniegtu vides kvalitātes mērķlielumus, vai, ja tie ir pārsniegti, — pakāpeniski samazina emisiju līdz attiecīgajiem mērķlielumiem.</u></p> <p><u>Likums par piesārņojumu 14.p. (1) Piesārņojošas darbības uzsākšanas ierobežojumi nosaka - Piesārņojošu darbību nedrīkst uzsākt, ja ir pārsniegti vai var tikt pārsniegti vides kvalitātes normatīvu robežlielumi noteiktam piesārņojuma veidam noteiktā teritorijā un ja attiecīgās darbības izraisītās emisijas var palielināt kopējo attiecīgā piesārņojuma daudzumu šajā teritorijā. Šādos gadījumos atļauja piesārņojošas darbības veikšanai netiek izsniegta.</u></p> <p>MK noteikumos Nr.1082 - <i>Kārtība, kādā piesakāmas A, B un C kategorijas piesārņojošas darbības un izsniedzamas atļaujas A un B kategorijas piesārņojošo darbību veikšanai</i>, 63.1.p. teikts – Pārvaldes var pieņemt lēmumu A vai B kategorijas atļaujas nosacījumu pārskatīšanu un atjaunošanu, ja piesārņojošas darbības atļaujas nosacījumos nepieciešams izvirzīt stingrākas prasības iekārtas radītā piesārņojuma samazināšanai. (Šobrīd VVD šādu iespēju nav izmantojusi, pamatojoties, ka atļaujas tiek izsniegtas kā beztermiņa, un tikai būtisku izmaiņu gadījumā esot jāuzsāk jauna procedūra, t.i. dokumentu atkārtota iesniegšana, norādot veicamās izmaiņas.</p>		
17.	<p>Liepājas vides aizsardzības iniciatīvas grupa (Kristīne Dzelve):</p> <p>5) Veikt izmaiņas MK noteikumos, nosakot, ka nepārsniedzamās</p>		

<p>robežas arī īslaicīgam piesārņojumam.</p> <p>Pamatojums: Sliežu ielā 7, Liepāja, uzstādītās monitoringa ierīces dati ļauj spriest, ka samērā bieži novērojami „uzplaiksnījumi”, jeb diennakts vidējo robežvērtību pārsniegumi 2 – 3 reizes, atsevišķos gadījumos pat 6 reizes. Piem.: Š.g. 24. aprīlī, plkst. 11:55, PM10 bija 1633,4 (mg/m3), t.i. 32 reizes pārsniedza diennakts pieļaujamo normu.</p>		
<p>18. Liepājas vides aizsardzības iniciatīvas grupa (Kristīne Dzelme):</p> <p>6) Viedoklis - https://nra.lv/latvija/127133-ostas-parvalde-aktivisina-vides-piesarnojuma-jautajumus.htm - - Cik saistoši uzņēmējiem tas ir no juridiskās puses? Vai ir iespējams kādu sodīt vai likt pārtraukt darbību?</p> <p>- Saskaņā ar ostu darbību regulējošiem normatīvajiem aktiem Rīgas brīvostas pārvaldei sodīt uzņēmumus par normatīvo aktu pārkāpumiem nav tiesību. Ar to nodarbojas Valsts Vides dienests. Taču arī viņiem normatīvais regulējums nedod iespējas sodīt visos gadījumos, kad uzņēmums ir pasliktinājis gaisa kvalitāti tādā līmenī, kas izsaucis iedzīvotāju sūdzības. <u>Atsevišķām piesārņojošām vielām, piemēram, benzolam, saimnieciskās darbības rezultātā radītais piesārņojums tiek vērtēts gada griezumā – tātad, ja gada griezumā piesārņojums nepārsniedz paredzētās normas, no normatīvo aktu viedokļa to sodīt nav pamata.</u></p> <p>Tieši tāpēc būtu lietderīgi iestrādāt izmaiņas Ministru kabineta noteikumos, ar kurām noteikt nepārsniedzamās robežas arī īslaicīgam piesārņojumam. Taču šis darbs ir ļoti sarežģīts un daudz laika prasīs, lai izmaiņas iegūtu likumisku spēku. Tomēr arī pašlaik Rīgas brīvostas veiktie vienreizējie mērījumi sasniedz savu mērķi, jo</p>		

	<p>uzņēmumi saprot, ka dati par konkrētā uzņēmuma darbību tiek uzkrāti un analizēti, – tāpēc nevēlas sabojāt savu reputāciju un pakļaut sevi pastiprinātām pārbaudēm.</p> <p>Ņemot vērā RP atspoguļoto statistiku un norādītos sasniedzamos mērķus, pārskatīt un rosināt pašvaldībām sadarbībā ar VVD, LVĢMC uzstādīt/ palielināt monitoringa staciju skaitu apdzīvotās vietās (īpaši rūpniecības, ražošanas un intensīvas satiksmes teritorijās) atbilstoši Ministru kabineta noteikumi Nr.1290 <i>Noteikumi par gaisa kvalitāti.</i></p>		
--	---	--	--